

ВЫХОДНТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

Варшава, 10. ЖОВТНЯ 1926.

Львів, 11. жовтня 1926

Після закінчення війни, в 1945 році, на підставі рішення Ради народних комісарів Радянського Союзу, в Народній Республіці Польщі було проведено репатріацію українців. На той час в Польщі проживало близько 1,5 мільйона українців. Вони були розподілені по різних регіонах Польщі. Найбільше їх було в регіоні, який зараз належить до Польщі, але тоді входив до складу Радянської України. Це були українці, які залишилися в Польщі після війни. Вони були розподілені по різних регіонах Польщі. Найбільше їх було в регіоні, який зараз належить до Польщі, але тоді входив до складу Радянської України. Це були українці, які залишилися в Польщі після війни.

Львів, 11 жовтня 1936.

Лондон, 10. августа 1936.

„Дейли Експрес“ повідомляє, що Італія і Греція згодні на заатакувати Туреччину одночасно в Малій Азії і Тракі. Румунія і Югославія мали приобіщати нейтральність. Туреччина для оборони концентрує

Литва і С. Р. С. Р.

Варшава, 10. жовтня 1926.

**Б. цісар Вільгельм верта-
ється до Німеччини?**

Берлін, 10 жовтня 1926

Тунель між Іспанією
і Марокком.

Париж, 10. жовтня 1928.

Похорони бл. п. Вол. Гнатюка

Л. в. д. 10. Жовтня 1926.

При жні одва замітка: похороною іди-
лика йшла без воякачка, тому іди-
всімуні старі й молоді, чоловіки, жінки,
молодь, йшли вудіти і катинька...
виступили кпродовити і члена На-
Това ім. Шевченка: іде те відважно і
корисно і просто раяло як своїх, іди-
чужих, да той борядо, що іди бачали,
поижен буга мати безумовно йди 82

Ще кілька слів про Українську Го-
сподарську Академію в Подєбри-
дах.

Постійно мусимо мати на прикладі, що подебратська академія еміграційною установою, щоби приміщення в Чехословаччині тимчасове, що за кілька літ мусо скінчитися чеська гостинність. З цього здають собі справу керівники академії, і тому то налягати на неважка-преважка журба. Бо й справа велика була би шкода, колиби установа, здвигнена величезними зусиллями і трудами, виносена на вершини справжньої високої школи, мала за якийсь час розвалитися внаслідок. А так може статися—не тільки через зміну відношення Чехів до української еміграції чи до українського народу взагалі (як це аказав подвійний чехізаційний курс за Карпатській Україні і замішовав недавню братанія з Поляками), але може статися також автоматично—без огляду на відношення Чехів—через слабкий приплив студентської молоді. Еміграційні річники молодого українського покоління вичерпуються і недалекий той час, коли взагалі може бути припинений приплив молоді в академію.

Беручи на увагу незмінність чого відношення до академії і автоматичність можна усунути тільки в той спосіб, що постійно є демо заповнювати школу все новостудентським нарізком. В першу чергу з подебраською академією найповнішому об'ємі повинна користуватися Закарпатська Україна — більше, що ця установа стоїть на рівні найкраще поставлених чужих високих шкіл. Однак й Галичина та Волинь можуть повністю користуватися подебраською академією. Для галицької й волинської молоді в першу чергу надасть під теперішню пору економічно-кооперативний факультет академії, який є вповні приналежний наших відносин і дає вичерпуючу професійну освіту. Великі перепони і клопоти мають наші абсолютні високих шкіл із нострифікації своїх дипломів у Польщі. А в часом економічно-кооперативні дії в наших умовах не погребуть ніякої нострифікації. Ми самі здатні свою кооперативну будівлю. Іде тільки про те, щоб мати відповідно підготовлених до цього працівників. А таких може нам давати в першу чергу подебраська академія. Хіба зайвим було б сказати, що кооперативна діяльність

НАДІСЛАНО.

За надіслане Редакція не відповідає.

Найбільш
кращий склад
інструментів,
гітар, форте-
піано, органів,
пояс.

МЕЛЬОДІЯ

Львів, Коперника 5.

Телефон 8-39 пошук

акційні скриньки зі змінкою дол. 18-30.
Густом і детально: Шинка на бажання.
602 3-7

ний дирекцією залізниць у Римі. Негайно після вибування мосту переїхали кілька його для львівської. — Редактор і письменник д-р Ерік Еверт, представник „Варшавського Теліграфу“ у Відні, приїхав призначений на кафедру англійської мови в львівському університеті, де викладав часопис „Вісник“. — У Десі (Німеччина) виконують величезний морський літак довжиною 40 м, який зможе на лінії Берлін-Гамбург-Нью-Йорк перевозити одночасно 1000 пасажирів. — Румунська королева Марія, що є тепер у Парижі, не хотіла прийняти свого „будучого сина“ Карла. — У міській берлінській раді соціалісти і комуністи звели „жаробитий бій“ підчас поділу допомоги для безробітних. — Американський уряд рішуче вислав всіх тих, що в останні роки казалися до Злучених Штатів негідними, хитрощами, х барями і переходами границь: таких чужинців з там нині „3000.000“ і вони роблять сильну конкуренцію американським робітникам.

— До відома громадян. З попереднім числом „Діла“ з дати 10. X. ц. р. додано чотири Т-ва „Прогіс“, які належать використати при пересилці членських вкладок та інших даток у користь культурно-освітніх змагань Товариства „Прогіс“.

— „Супруги“. VIII. Звичайний Закарпатський Збір Союзу Українських Примацій Службових „Супруги“ дня 2. жовтня вибрав нову Голову Раду, склад якої по ухваленню уніфікації: Голова Василь Цимлак-Кулишівський, 1. заступник Голови, Петро Кіт, 2. заступник Ісидор Доминик, 3. заступник Віктор Воробей, 4. заступник писаря Максим Брильський, 5. секретар Теодор Мартинюк, 6. член: Порфир Булик, Микола Калуста, Антін Гаврилюк, Іван Герасимюк, Стефан Савицький і Лев Ясінчук.
711-1-1

КОМУНІКАТ:

„Редакція Львівського Скоровиди“, доносить всім інтересованим, що приступає до видання РІЧНИКА III. на рік 1927 і просить цю дорогою всі уряди державні, комунальні, також фінансові інституції і громадські охочі до надіслання викликів робітників у лік знятих разом з адресами приватного мешканця, щоб можна було помістити в шематизмі урядів як також в загальній „СКОРОВІДІ“ мешканців. — Лісту зголошень замикано дня 15. X. ц. р. 1-1

Курення папіросок

є для величезної більшості суспільності життєвою konieczністю. Тому, тим більше мусимо звертати увагу на те, що і як куримо. При закупні тютюну мусимо числитися з нашою кишенею а при виборі тютюну і папіроси повинні ми бути дуже вибагливі і купувати тільки випробовані першорядні вироби, де на кожнім пуделку є виразно назвисько продуценту і місцевість, відки і від кого походять. І так н. пр. ТУТКИ МОРВІТАН, БОНТОН, ЕЛЬГАМЕЛЬ як рівнож папіроси ГЕРБЕВО ДОРЕ мають на кожнім пуделку чи шитті виразно виписане назвисько фабрикантів, яке ручить за доброту товару

ГЕРБЕВО

ГЕР-лічка Бе-лдовські Во-лошинські
з'єднані фабрики тютюну і папіроси
408 - Сп. Акц. в Кракові. 8-10

„Слідами яничарів“.

До новинарської нотатки в ч. 32 „Діла“.

В ч. 32 нашого органу з 10. березня 1926 помістили ми в новинах надіслану нам з Тернополя нотатку „Слідами яничарів“. Кімалася вона таким уступом: „Так само перейшов на рим. кат. і став Польком Мелетій Кордуба, син парона о. Теодора Кордуба з Кутковець, пов. Тернопіль, і є тепер польським офіцером, з'єднавши зовсім з різницею, ко-

тра вважає його за померлого і ніколи про нього зі сору не хоче згадувати“.

Цю нотатку прислав нам якийсь громадський діяч і привів, що рішило про її поміщення в загальному інтересі. В короткому часі з'явився в нашій редакції о. Теодор Кордуба, заявивши, що його син Мелетій ще в р. 1917 подався на схід і від того часу не знаходився на всі пошукування, не віддаючи його сади. Одночасно заявив він, що вістка, нею то його син став Польком і служить в польському війську є неправдива. Зрештою просив подати йому джерело цієї вістки, щоб можна було ствердити її правдивість. Не гаючи, так: ж в загальному інтересі, виклики ми о. Т. Кордубу автора нотатки, який був в д-р Ст. Баран, адвокат в Тернополі і спрямували о. Кордубу до нього.

Д-р Ст. Баран, в зв'язку з деюсправою, відслав о. Кордубу до п. Т. Рівнича, урядовця пар. тов. „Земля“, який ніби то знає близьку адресу Мелетія Кордуби. Однак у відповіді на запит правного заступника о. Кордуби — адв. д-ра Б. Стахінча в Тернополі, п. Рівничок листом з 6. квітня 1926 заявив, що не знає, чи Мелетій о. служить при польській армії, а не чужі і про це нікому нічого не говорив.

Після появи нашої нотатки розійшлася була вістка, що Мелетій Кордуба служить як поручник тяжкої артилерії в Стрию. Научив по лінії цієї вістки о. Т. Кордуба негідно звернувся до о. С. Івасика, парона Берліна під Стриєм, щоб він до справи розслідував. У відповідь одержав о. Кордуба лист з 21. травня 1926, в якому стверджено, що між польськими офіцерами стрийського гарнізону нема не то Мелетія, але взагалі нікого Кордуби. Та звинувачення, що в шематизмі старшин польської армії фігурує Е. М. Кордуба, поручник тяжкої артилерії в Познані — Солач.

Тоді о. Т. Кордуба звернувся писемно до заглавного Еміля Кордуби в Познані, та писмо вернуло з допискою, що адресат невідомий. Однак, бажаючи явити виконати справу, о. Кордуба не припинив дальніших заходів, тільки через П. К. У. в Тернополі звернувся до П. К. У. в Познані — Солач, запитуючи, чому йому звернено писмо, коли в шематизмі фігурує пол. Еміль Кордуба. На те одержав відповідь, що Еміль Кордуба є поручником, але резервним, що він родився 25. листопада 1891 р. в Клементові, сандомирського повіту, що в його родині не живуть та що тепер перебуває в Опоні. Тоді о. Т. Кордуба звернувся до Еміля Кордуби в Опоні й одержав від нього писмо з 23. червня 1926, в якому зазначено, що має літ 35, походить зі Сандомирщини, а в р. 1914 служив в російській армії, а опісля в польській. В „Малопольській“ ніколи не був і з нею не має нічого спільного.

Ось чим скінчилися досліди о. Т. Кордуби, якого син називався Мелетій — Е. Мелетій, родився 1897 р. в с. р. 1917, не маючи скінчених 20 літ при відповідності М. Скалів з Тернополем пропав і досі про нього не було ніякої чутки, що у праву є припускати, що він не жив.

Всі ці досліди доказують, що нотатка д-ра Ст. Барана була безосновна. Зазначивши, що нею зробив він неоправдані звинувачення о. Т. Кордубі і кинути темну пляму на дім і рідню, не сумніваючись, що тепер пошестяться д-р Баран із сатисфакцією для о. Кордуби.

Ми зі свого боку, як уважали вказаним у загальному інтересі помістити нотатку п. д-ра Барана, так в ім'я громадської етики вважаємо потрібним подати всі перелічені ці справи до прилюдної відомості.

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Всячина.

Могутність Форда. Що можна зробити на протязі 20 років? — на це дає одну з найшвидших відповідей життєпис одного з найбільших багачів світа, Генрі Форда, творця дешевого авто. 20 літ тому на Рівдзі він рахував зі своєю жінкою свої фінанси і рішав, що не може дозволити собі купити традиційного індиана на Сактій Вечір. Нині він має річного доходу 100 міль. доларів. Мічигенський університет, центр умовної праці на території, де заселена палка діяльність Форда, дав йому недавню титул доктора інженерії „за матеріальну допомогу громадянському добробуту і за творчий геній у промислі“. Форд випродавав на протязі 20 літ 26 міль газолінових моторів. Він є одним з найбільш вдалих власників залізниць, пароплавів, торговельних літаків. Він має копальні вугілля у Вірджинії та Кентукі, для власних залізниць і пароплавів; у північній Мічигені має копальні заліза, — власні ліси і до кожного промислу окремі фабрики, де вкладає нові методи праці та обробки матеріалу: руди, скля, льону, гуми, вовни, бавовни чи електричних дротів. Все те, що потрібно його авто, він фабрикує сам: шини, шкату, полотно, бензин, а навіть годинники. Форд цікавиться кіном і має

власну лабораторію: його електро-гидравлічні експерименти відомі по всій Америці. Протягом 17 годин день. Находить час навіть на сентименти: любить збирати птахи і має окремі птінчий сад, де є різні зразки птахів. Крім цього величезний простір обсаджений різними деревиною, самих рож має більш як 25,000 кочетів. 10,000 акрів землі обробляє своїми людьми та машинами. Оснував окремі торговельні та інженерські школи для сиріт і білих, де вони самі зводять будівлі на свій прожиток. Не лише в усіх галузях промислу, але й в педагогії він „піонер“, новатор. У своїх школах він заявляє нову методу навчання історії: порівнянню та наглядно. Школи в Солбері пожертвували мільон дол. на будівлю злочинців англійського родиноного дому. В одній будівлі найкращі відтворення життів першої американської родини, з примітивними засобами праці, а в другій — зразок останнього слова модерної техніки, з електрикою та паром в усіх функціях господарства. Форд має власні часописи, де щоденно поміщує розмови з читачами на різні теми: друкує його в 800,000 примірників! Він вибудував ціною 10 мільонів доларів у Детройті найбільше модерний шпиталь, де кожна окрема кімната на одного недужого має окрему ванну та туалет. Поруч нього є дім для фелічтерів і сестер милосердя; кожна з них має окрему кімнату, з передпокою і купальною, а в кімнаті два книжки канадської, християнської і... — послухай український інтелегент! — два образи відомих мистців. При домі є окрема зала на концерти та відпочити, кім., зала для танців і став до кухні. У шпиталі працює 197 лікарів, 790 служб: біля 640 недужих. Форд докладає до нього річно 300,000 дол. Коли він недовільний підписав своїми робітникам плати, тоді всі крамничі в місті підняли ціни на харчі. Форд розгніваний оснував власні крамничі і вивернув конкуренцію з купцями, даючи своїм робітникам дешевший крам. Форд є нині здається єдиним чоловіком у світі, який має постійно на біжучім рахунку 200 міль. дол. У 63-ім р. життя він усе ще освоює нові підприємства і робить нові знахідки. Його найбільша мрія дати світові дешевий літак, після дешевого авто. Проект такого літака вже ним зроблений: він буде довгий на 22 стій, широкий на 15 стій, вагою 350 фунтів швидкістю лету 90 миль на годину, ціна приблизно 500 дол. Крім цього він проектує вибудувати ідеальний зразок села. Те, чого не здійснили філософи Фур'є і Толстої, здійнить практичний Американець.

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСНИК. Річник XXV. Книжка 10, за жовтень. Зміст: Михайло Обидий: Без кіпця. — Наталя Королева: Візюки. — С. Васильченко: Солов'ї. Ордіські малюнки (Докінчення). — Андре Вробо: Револьвер. — А. Карашевич: Осінні мотиви. — Арк. Животко: Визвольний рух на Подолі. — Іван Филіпчук: Недруковані вірші Петра Артемовського Гулака і бібліотеки на Україні. — М. Іванейко: Нариси IV. Елементи науки і їх засновки. — Вол. Вільшанська: Чого навчила нас еміграція (Докінчення). — З приводу однієї книги: І. Проф. О. Черняківський — Лист до редакції. 2. Д-р Е. Лукасевич: Sine ira et studio. — Д. Донцов: Крок вперед. — Бібліографія. — Нові книжки.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за душі бл. п.

Д-ра Еміліяна Гладішовського

лікаря в Тернополі.

Антоніа Гладішовського

директора Кр. Союзу Кредит.

Андрія Гладішовського

поручника У. Г. А.

відправити для 12. X. м. (второк) в год. 8. рано в церкві Успенія Пр. Діви Марії (вул. Руська).

на яке своїх і знайомих запрошує Р. дня.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управління Петра Євсєнського у складі 31 осіб вступає:

Понеділок 11. X. Львів.

Вівторок 12. X. Львів.

Середа 13. X. Бібрка.

Четвер 14. X. Бібрка.

П'ятниця 15. X. Ходорів.

193 51-2

В п'ятницю дня 15. X. м. в год. 6-й погод. відбудеться в кімнатах засідань „Народною Торговлю“ засідання Управління Товариства Опки над українськими емігрантами у Львові з порядком денним: 1) Відчитання протоколу з попереднього засідання, 2) Звіт з засідання Державної Еміграційної Ради, 3) Звіт секретаріату, 4) Видання квестіонерів і об'єднань, 5) Справа Круглого Товариства, 6) Уваження регуляції, 7) Внесення і записи.

Марія Станіславська з Залішків (Вол. Волинська з Перемишля зложилі записки життя на могилу бл. п. Вол. Глаткова на пам'ятник І. Франка по 20 зок.

ДРІБНІ ОГолошення.

ВАНДАЖІ на найбільшій пропускниці. Опаски черевні лінійки для утилик лян. Гумові пилочки проти жидків. Косметичні опаски для зрештформованя ніг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Вандажист Польчак в Самборі, Шинка даром. 689 3-17

НАДНІПРЯНЕЦЬ літ 40, хворий з 2-м дітьми, пошукує негайно посади до кооперативи, фабрики, татку або до культурно-просвітної праці. Має за собою кваліфікацію практику сільської роботи. Адреса: п. Дуляк, Мшанка С. І. 689 3-17

СОЛІДНИЙ комп'юмент з провінціальною практикою прийме сейчас заняття Зголошення: Sudogowicz, kancelaria D-ri Enckiego, Wlitzka. 674 3-1

Ж. НОЧІ класових по найкращих цінах пошукє знає фірма Іосиф Гампель Юркевичевої вулиця Фредри 6. Перероби для гостей з провінції поздождуться на протязі 24 год. 691 2-5

Д-Р ПРАВ, рутинований комп'юмент з 3-м. ную практикою пошукує місця у адвоката. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Солоний“. 636 3-1

ПРИМУ на стацію 1-2 панночки. Окремий покій Кобляцького Виспівського 34. 718 1-1

Д-Р ПРАВ рутинований комп'юмент обійма посаду з днем 1. листопада 1926 р. Зголошення слати: Adwokata kanceljarz d-та Mikreko Kromno dia d-га J. N. 717 1-1

ДО ВІНАЙМЛЕННЯ в центрі міста околиця Академічної 2 гарні убачили, надані на бюр, для адвоката, або лікаря. Відомість у п. Делікем в складі вул. Руська І. 710 1-1

БОНЦІПІЕНТ пошукує заняття в адвокатській канцелярії. Місце міг би обійти негайно. Зголошення з чемністю приймає Канцелярія д-ра Ріпського в Сокалі. 712 1-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ШЕВЧЕНКО й КНЯЖНА РЕПІНА

тільки . . . . . 1'50 зол.
з почт. пересилкою 1'80 зол.

Замовляти в Адміністрації

„Діло“ Львів, Ринок 10/11.

1-3

Ч. 49/267.

Львів, 4. жовтня 1926

Ринок 39 (як дім).

З „Труду“.

Маємо честь повідомити наше П. Т. Громадянство, що наш:

ВІДДІЛ СУКОНОЇ дістав нову управителю, а саме довголітню працівницю фірми „Врата Вронської“ у Львові, а в час еміграції першорядних фірм у Відні.

ВІДДІЛ БІЛЛЯ остає далі в випробованих руках дотеперішньої управительки. Робитиш працює в нас кількадесят учених кількадесят. Всім їм треба дати хліб і маку. Про це не повинно наше громадянство забувати і нас не оманяти Цині наші справді дешеві, а роботу приймаємо всяку, хочби і найскромнішу.

ВІДДІЛ ШКІЛЬНИЙ розпочинається від 15. жовтня 1926. З міс. курсу крою суконо і біля та курсу трикотажу і ш. артистичних робіт (модистери).

ВІДДІЛ СКІПЕНУ заосмострені в полотно, додаючи, нитки до шиття і вишивання і т. п. Наші роботи виставлено на II „Український Ярмарку“ в Станіславо.

Управа Жін. Спільн. „ТРУД“

у Львові.

669 3-3

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА

„МОНЮШКО“ фортепіанів і п'яні

Львів, вул. Зімова 10. Тел. 35-34.

675 3-8

ПОЗІРІ АНАТОРСЬКІ ГУРТКІ

НОВІСТІ

Подільська Театральна

Бібліотека

Тернопіль, Коржівського 9

видає і продає

„КУМА МАРТА“

песа на 5-й А. Шатковського.

Ціна 2 зол. 1-2

— Світло хроїма. У Феррарі вперше представники уряду (з вищезгаданої техніки) зробили спробу симулювати з'явлення міст дозвину 152 м. (вагою 100 тис. на протезі 6 годич. Протект зроби-

довгі роки зможе бути пописовим тереном для фахово освічених і до-свідних кооперативних робітників. Тому то Галичина й Волинь не по-винні поминати подєбрядської ака-демії. Годиться при цій нагоді за-значити, що вписи до подєбряд-ської академії тривають до 15-го жовтня. Кожний студент, який не найшов іще пристановища в намі-ченій собою високій школі, пови-нен негайно згодоситися до подє-брядської академії.

Цього року наступить перший випуск абсолютних Української Го-сподарської Академії в Поєєбрадах. І знову нова журба для керманців академії і для самих абсолютів. Вониж емігранти, позбавлені бать-ківщини. Які перспективи перед ни-ми? Де їм подітися, де знайти при-становище, поле для праці й осно-ву для існування? Коли ж про це говорив зі студентами, то справді жажав абирати на саму думку про ті страшенні перспективи для цілї мо-лодого покоління нашої інтеліген-ції. Де вони думають знайти приста-новище? В Конго, в Камеруні й ин-ших, менше або більше тропікаль-них, адебільшого колоніальних країнах — були відповіді. А Укра-їна? Реваншистське заперечення голо-вою. Чому? Там нас не пустять.

Там не пускають. Сумний це факт, але правдивий. Подєбрядські студенти, цеж недавні воєнки украї-нської „контрреволюційної“ армії, це ті, що боролися проти „дикта-тури пролетаріату“. Нераз зроджу-валися у них надії на поворот на батьківщину, але в зустрічі з дійс-ністю все потахали. Радянський уряд, хоч революційний і проле-тарський, дуже чуткий на такі „буржуазні пересуди“, як льоваль-ність і благонадійність, навіть по-давно чуткий, бо не лише у від-ношенні до держави, але й до па-нуючої комуністичної партії. А в нинішніх часах хіба багато треба, щоб докопатися до „неблаго-надійності“. Одночас нотреба бути об'єктивним і якраз з цієї вихідної точки слід ствердити, що між по-дєбрядською громадою є досить численні гуртки, які органічно не аносять нового (комуністичного) ладу на Україні. Зовсім природно, що яка-небудь думка про підчи-

нення новому порядку річей є їм чужа. Можемо дивуватися цьому не все оправданому перученню, але не можемо його не розуміти, а на всякий випадок не можемо з ним не рахуватися.

Та як-небудь маються справи, можна допускати, що з часом „по-пустять“ із своєї залежності одні і другі та що якась частина абсолю-тентів найдеться на Рад. Україні, де їх без сумніву потрібно. Але що буде з рештою? Чи „благослови-ти“ їх на дорогу в Конго чи в Камерун? При добрій волі якась частина абсолютів подєбряд-ської академії могла б знайти при-становище на українських землях під Польщею, особливо на Волині. Та це — на жаль — не залежить від нас, лише від польських урядо-вих чинників. А вони певно не згодяться на прилив нового, осві-ченого українського елемента на територію, яку призначено на по-льонізаційний терен. Тому й не диво, що журба пригнічує керма-нців подєбрядської академії, та що перспективи її абсолютів окутані темрявою.

А що жде саму академію в мо-менті, як прийде кінець чеської го-стинності, а він неминуче прийде?

Перед академією відкриваються теоретично чотири можливості: ліквідація, перенесення на Закар-патську Україну, транслюкація її на українську територію під Поль-щею або на Рад. Україну.

Розгляньмо коротенько всі ці можливості. Отже транслюкація на Рад. Україну в найближчих лі-тах ледві чи є можлива, бож по-дєбрядська академія є пристанови-щем „контрреволюційного елемен-ту“. Та колиб навіть ця перепона з часом відпала, то Рад. Україна

має вже свої готові аналогічні школи, хоч без сумніву не так по-ставлені, як подєбрядська академія. На всякий випадок — шлях, що веде на Рад. Україну, засіяний тер-ням, і його не скоро можна буде прочистити.

Перенесення академії на Закар-патську Україну теж не є можливе — тим більше тепер, коли там роз-почався здовосний чехізаційний курс. А зрештою, колиб чехословацький уряд хотів був обдарувати Закар-паття хоч одного українського ви-сокою школою, то був би це зро-бив тоді, коли ще й не мріялося про чехізацію. Сьогодні ця справа — можна сміло сказати — не сто-їть на порядку дня.

Найвідповіднішою розв'язкою бу-ла би транслюкація академії на у-країнську територію під Польщею, головню на Волинь. Тут маємо всі дані для розвитку і благодатного впливу цієї високої школи під ко-жним оглядом. Українська територія під Польщею рівняється територія багатьох держав, а не має досі ні одної української високої школи.

Та територія є в першу чергу хлі-боробською країною з величезни-ми природними скарбами. Вкінці у-країнські землі під Польщею, а о-собливо північно-українські землі, є найбільше запущені. Двигнути їх господарсько — ось велике і по-сечне завдання. Та перепони транс-люкації є тут може навіть більші, як деінде. А всеж таки ми не по-винні опускати рук, а головню не повинні допустити до ліквідації ака-демії, до змарнування її мораль-ного й матеріального добра, куль-турно наукового надбання, до роз-порошення її інтелектуальних, твор-чих сил. Нашим обов'язком сліду-вати за долею академії, утотожни-ти себе з її долею й недолею, та ніяким чином не допустити до то-го, щоб злочинно була засипана ця криниця знання.

Окутані темрявою є перспективи подєбрядської академії, та ми по-винні ту темряву розсвітити, зв'я-зуючи себе всеціло з цією станицею культури.

Ф. Ф.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на-родня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

По смерті Володимира Гнатюка.

Телеграми і кондолєнційні листи.

З приводу смерті Володимира Гнатюка надіслали до наук. Тов. ім. Шевченка у Львові і до родичів покійного листи і телеграми з висловом жалю і кондолєн-ційних листів.

Важливі з них наводимо:

ТЕЛЕГРАМИ:

Київ. Кабінет антропології і етноло-гії імені Хведора Вовка висловлює То-варству та родичі глибоке співчуття з приводу смерті Володимира Гнатюка, який поклав так багато самовідданої праці на дослідження нашого народу.

Київ. Етнографічне Товариство в Київі висловлює свій великий жалю з приводу смерті Володимира Гнатюка, невідомого працівника на полі української етнографії, свого першого почесного члена.

Київ. Передайте рідні слова співчуття. Займається похоронами. Приїду о 12 жовтня. — Студентський.

Ленінград. Академія Наук глибоко скорботує о кінці одного із старших се-членів по відношенню до української науки і словесності, який виразив собою Товариству. — Президент: Карпінський.

Прага. Іменем Українського Універ-ситету й Академічного Комітету для міжа-родної духовної співпраці прошу прийняти вислів глибокого співчуття з причини смерті незабутнього дослідника нашого фольклору. — Колесса.

Ужгород. Шаню співчуття і посе-мо зложити від нас вінець з жалоси-м. „Прогісита“ в Ужгороді свого поче-сному членові. Просимо зложити кондолє-ційну родичі і заступити нас на похоро-ни, бо приїхати нам фізично неможливо. — Прогісита.

Тернопіль. Перед домовиною од-ного з піонерів української науки клянуть свої голови члени філії „Учительської Громади“ в Тернополі.

Тернопіль. З приводу втрати не-заступного члена і секретаря глибоко ві-дчує співчуття шкільні вчителі дівочої гі-мназії в Тернополі.

Тернопіль. Щире співчуття з приво-ду втрати нещасливого робітника на по-лі рідної культури шкільна філія „Рідної Школи“ в Тернополі.

Рогатин. З приводу великої втрати для української науки переїсали глибо-ке співчуття „Учительська Громада“ в Ро-гатині.

Грималія. Усім серцем спочуваю Вашому горю й оплакую смерть Дорого-го Володимира. — Михайло Мочульський.

Сятин. Ударений вістком про смерть Вашого Дорогого Мужа, а нашого посе-неного жреця науки і провідника, переїсав своє найбільше співчуття. — Марко Черемшина.

Кут. Глибоко діткнені невіджданно-ю стратою, засілаємо висловити щирого співчуття. — Цюпа і Марія Гардєнська.

КОНДОЛЄНЦІЙНІ ЛИСЬМА:

Львів. Глибоко тронуті сумною віс-ткою про несподівану смерть б. п. Во-

**Найбільший вибір
благатних товарів,
МУЖЕСЬКОГО СУКНА**

поруває фірма

АНТІМ УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філія в Тернополі, Дрогобичі,

Стрию. 11-10

Антін Крушельницький.

Поклін.

Пам'яті Володимира Гнатюка.

Пам'яті великого ідеаліста міг би я назвати свою згадку про людину, яка в своїй часі відіграла дуже велику роль в характері організа-тора наукового й письменського життя на Галицькій Землі, в остан-ніх літах була вже тільки спомином великих днів творчості Івана Фран-ка й проф. Михайла Грушевського на терені Наукового тов. ім. Ше-вченка та Української Видавничої Спілки і зв'язаного з ними „Літ.-Наук. Вістника“ в першому його десятилітті.

Володимира Гнатюка затамив я ще із станицьвівської гімназії, як молодший його товариш, але по-знайомився ми тільки йно у Львові, коли я замешкав у нього враз із токийним Михайлом Крушельниць-ким у 1898 р.

У томуж 1898 р. пок. Володимир Михайлович (Гнатюк залюбки звер-тався до своїх знайомих на цей придирняцький лад і любив, щоб його так кликали) отож кажу: у 1898 р. Гнатюк розвинув серед студентської молоді й поступового громадянства чимало акції в справі 25-ліття письменської творчості Ів. Франка і можна сміло сказати, що майже вся праця зв'язана з ювілей-ним святом Франка, а „привітом“ в нагоду ювілею й в виданням збір-ки „Мій Ізмарагд“ об'єднувалася коло особи пок. Володимира Ми-хайловича.

У зв'язку з уладженням цього ювілею довелося покійному відчувати, за яку то непопулярну під той час працю він узявся. Шкільна Рада

перенесла його із львівської до самбірської гімназії.

Тоді то запропонував Гнатюкові проф. Грушевський, щоб він зали-шив урядову службу й перейшов до Наукового Тов. ім. Шевченка на працю в характері секретаря. Хоч ма-теріальні умовини праці в Науково-му Товаристві були дуже слабенькі навіть у порівнянні з початковою службою в гімназії, Володимир Ми-хайлович не надумувався ані хви-лини. Зрезигнував з учительської посади й зв'язав свою долю-недо-лу з Науковим Товариством ім. Т. Шевченка у Львові. „Недолю“ — кажу, бо незабаром він запав на грудну недугу і все його дальше життя, зв'язане й узалежене від-безупинної наукової, редакторської й коректорської праці, (яка давала сяку-таку змогу прожити йому й родичі), минуло йому між столом при писанні й між ліжком при чи-танні, редагуванні, корегуванні... Подивляти треба життєву енергію цієї людини, яка ні на хвилину не злишала праці, хоч усе життя ми-нуло їй на важкому змаганні з не-дугою. Це один з дуже небагатьох прикладів із нашого життя, чого може досягти людина силою своєї незломної волі.

Перехід на службу до Наукового Тов. ім. Шевченка, на становище його секретаря, зробив відразу Гна-тюка центральною постаттю в цьо-му огнищі так дуже оживленого в 1900-их рр. наукового й письмен-ського руху. В Товаристві пок. Во-лодимир Михайлович побіч секре-тарських чинностей і зв'язаної з ними дуже широкої організатор-ської перепишки, взяв майже ви-ключно на свої плечі один відділ праці: Етнографічний Збірник (у не-малій мірі Етнографічні матеріали). Треба подивляти, скільки завзя-ти він вложив у справу придбання

фольклорних матеріалів, як він віддиху не давав людям, про ко-трих знав, що вони можуть запи-сати з уст народа дещо цікавого для нього. І не тільки цікавого під дану хвилю. Володимир Михайло-вич обхоплював своїм оком усі по-треби й можливості нашої вітки української нації на цьому полі. Само перечислення назвиць людей, з якими він стояв у перепишці з приводу збирання фольклорних матеріалів, вказало б, яку широку акцію він вмів розвинути. І не тільки серед Галичан. Надруковані в його збіжному виданні б а й о к за-писи Тарасевського вказують, які цінності амія придбати для науки Гнатюк. І звертався Володимир Ми-хайлович не тільки до людей осві-чених (студентів університету, учи-телів, священників то що), людей, які живуть серед народа, — ні, він звертався й просто до джерела, за-прохуючи й заохочуючи до праці та навчаючи як працювати й селян (з яких Петро Шекерик-Доників дав нам прегарні малюнки народ-нього побуту з Гуцульщини, надру-ковані в Етнографічній Збірнику й Етнографічних матеріалах).

Не меншу працю — зновже ор-ганізаторську, редакторську й ко-ректорську — цю останню неменш важку в добі, коли галицьку пала-маршину заступала в нас загально-українська письменська мова, аве-дена Франком, Грушевським і Гна-тюком у виданнях Наук. Тов. ім. Шевченка, у „Літ.-Наук. Вістнику“ й у Видавничій Спілці, — розвинув Володимир Михайлович у цих двох останніх видавництвах.

Письменником Гнатюк не був, але як відчував красу, нехай ви-стане як прикладу одно: відому чудову річ „Синьо книжечку“ В. Стефаніка хто зна чи не найбільше він саме спонсорував, відчитуючи

з неї цілі оповідання всякому, хто навинувся йому у Львові під руки. Правда: Стефанік сам про себе говорив. Алеж не треба й того забувати, яке відношення нашого громадянства до творів мистецтва! І Стефанікова „Синя книжечка“ могла чимало часу пролежати на книгарській полиці, колиб не роз-кривали на неї очей громад і Гна-тюк і ті, кого він усвідомив.

Поява всіх писань таких мистців слова, як Стефанік і Коцюбинський, у Видавничій Спілці, коли не ви-ключно, то дуже визначна частина заслуги покійника. Вистане прочи-тати перепишку Михайла Коцюбин-ського з Гнатюком, дорібноку ча-стинку перепишки цього останнього з ріжними творцями рідного слова, щоб арозуміти, яка заслуга Во-лодимира Михайловича для розвитку „Літ.-Наук. Вістника“, для Видавни-чої Спілки, для українського пись-менства взагалі. (Що правда, вели-ка частина перепишки Гнатюка про-паде в „Академічному Домі“ з пер-ших роках війни, але листи Гнатю-ка може й заховалися в різних людей. Приятелі покійного повин-ні зайнятися збиранням цих листів в архіві Наук. Тов. ім. Шевченка, а Наукове Товариство повинно по-добати про видання перепишки од-ного з найбільшніх своїх чле-нів!).

Годі мені в короткій посмертній згадці обхопити всю велич праці цієї неумомної людини. Я віддаю під першим враженням про його смерть поклін пам'яті свого при-ятеля. Володимир Гнатюк — людина на полі науки й письменства тої міри, що огляду його життя тре-баб присвятити поважну студію.

Його особа між иншим дуже ті-сно зв'язана з життям і працею Іва-на Франка. На жаль, покійник за-плюч у могилу забравши із собою